

Agapetus
Syntipukki

Opettajamateriaali

Tervetuloa katsomaan Syntipukki-näytelmää Helsingin Kaupunginteatterin studio Pasilaan!

Syksyn riemukkaimman esityksen resepti on tässä: valitaan perinteinen suomalainen komeedia ja esitetään se joka kerta ilman etukäteen sovittua kiinteää roolijakoa. Jokaisen esityksen aluksi suoritetaan yleisön läsnä ollessa arvonta, joka määrittää, kuka näyttelijöistä tällä kertaa näyttelee mitään roolia. Kaikki roolit ovat jaossa – miehet ja naiset, lapset ja vanhuksset. Roolit jaetaan uudestaan näytösten välissä. Esitykseen tullessaan kukaan näyttelijä ei vielä tiedä, mitä kolmea roolia hän joutuu esityksen aikana esittämään.

Syntipukki on Taideyliopiston Teatterikorkeakoulun ja Helsingin Kaupunginteatterin yhteistuotanto. Näyttämöllä nähdään sekä viimeisen vuoden näyttelijäopiskelijoita että Helsingin Kaupunginteatterin ammattinäyttelijöitä.

Jotta teatterivierailustanne tulisi mahdollisimman onnistunut, tutustuthan oheiseen materiaaliin etukäteen.

Tervetuloa astumaan hullunkuriseen teatterimaailmaan, jossa kaikki on mahdollista!

Teoksen taustaa ja ohjeita materiaalin käyttöön

Suomalaisen kirjailijan Yrjö Soinin eli Agapetuksen vuonna 1930 kirjoittama näytelmä *Syntipukki* on komediaklassikko, joka kertoo omasta maitokaupasta haaveilevan Koikkalaisen kammelluksista suuren tavaratalon työntekijänä. Koikkalainen palkataan tavarataloon syntipukiksi, joka joutuu ottamaan vastaan kaikki tavarataloa koskevat valitukset. Miltähän mahtaisi tuntua, jos itse joutuisi ottamaan niskoilleen toisten toilailut ja kiukunpuuskat? *Syntipukin* pohjalta on tehty myös kaksi suuren suosion saanutta elokuvaa vuosina 1935 ja 1957. Ensimmäisen elokuvan ohjasi Erkki Karu ja jälkimmäisen Matti Kassila. Yrjö Soini kirjoitti paitsi humoristisia myös poliittisesti kantaaottavia teoksia, jotka herättivät aikanaan vilkasta keskustelua.

Näyttelijöiden käsissä *Syntipukki* muuttuu vallan koomiseksi, kun roolihahmoja vaihdellaan kesken esityksen useampaan kertaan ja jokaisen näyttelijän on osattava jokaisen hahmon vuorosanat ja liikkeet. Tällä kertaa näytelmän tehtävänä onkin palvella tekniikkaa, eikä toisin päin.

Tämä opettajamateriaali sisältää muutamia esitykseen liittyviä harjoitteita, joita voidaan tehdä joko ennen tai jälkeen katsomiskokemuksen. Harjoitukset on jaettu ennen *Syntipukki*-näytelmän katsomista tehtäviin ennakkotehtäviin sekä näytelmän jälkeisiin jälkitehtäviin. Ennakkotehtävät pohjustavat näytelmän teemaa ja tekniikkaa ja perehdyttävät oppilaat näytelmän aihepiireihin jo ennen näytelmän katsomista. Lisäksi harjoitukset virittävät oppilaat katsomiskokemukseen. Näytelmän jälkeen tehtävien harjoitusten avulla voidaan purkaa katsomiskokemuksen jälkeisiä tunnelmia ja tuntemuksia. Materiaalin kokosi musiikki- ja draamakasvattaja, yleisötyöntekijä Hanna Nuorala. Palautetta tästä materiaalista sekä kommentteja tehtävistä ja niiden käytöstä voi lähettää osoitteeseen yleisotyo@hkt.fi.

Roolihahmojen luonnoskuvat on piirtänyt lavastaja Vilma Mattila. Huomaattehan, että pukujen luonnoskuvat ovat olleet osa suunnittelutyötä, mutta osa lopullisista asuista voi poiketa luonnoksista paljonkin.

Ennakkotehtävät

Nämä tehtävät on tarkoitettu tehtäväksi jo ennen *Syntipukki*-näytelmän katsomista. Niiden tarkoitus on orientoida oppilaita näytelmän teemoihin sekä katsojakokemukseen. Tehtävät sopivat mille tahansa oppitunnille, eivätkä ne vaadi suuria ennakkovalmisteluja. Tehtävät voidaan tehdä vapaassa järjestyksessä, ja niistä voi valita halutessaan kaikki tai vain osan.

TEHTÄVÄ 1a.

Roolihahmot haltuun

Tavoite: Oppilaat tutustuvat *Syntipukki*-näytelmän roolihahmoihin ennen näytelmän katsomista.

Roolihahmojen esittäjät vaihtuvat esityksessä useaan kertaan. Tutustukaa lyhyesti esityksen kahdeksaan roolihahmoon (LIITE 1). Yhdistäkää roolihahmojen kuvat (1–8) oikeaan esittelytekstiin (A–H). Oikeat vastaukset löytyvät tämän sivun alareunasta.

TEHTÄVÄ 1b.

Roolikuvaus minusta

Tavoite: Oppilaat oppivat tekemään lyhyen roolihenkilökuvauksen.

Syntipukki-näytelmän kahdeksan hahmoa ovat kaikki toisistaan erilaisia. Jokaisella hahmolla on omia ominaispiirteitä, pyrkimyksiä, toiveita ja unelmia. Kirjoittakaa itsestänne vastaavanlaiset roolikuvaukset siten, että jokainen kirjoittaa kolme faktaa itsestään paperille. Opettaja kerää paperit ja sekoittaa ne. Faktat luetaan ääneen ja muut yrittävät arvata, kuka oppilas voisi olla kyseessä. Myös opettaja ja mahdollinen koulunkäyntiavustaja voivat kirjoittaa omat kuvaukset. Jos joku oppilas ei halua tekstiään luetavan ääneen, voi hän kirjoittaa tekstinsä alkuun "Ei lueta". Halutessanne voitte myös piirtää karikatyyriset luonnokset itsestänne kuvauksen viereen.

Syntipukki-näytelmän tapahtumapaikka on tavaratalo. Keskustelkaa, millainen näytelmä tulisi, jos kirjoittamanne roolihenkilöt sijoitaisi tavaratalon työntekijöiksi ja asiakkaiksi. Halutessanne voitte tehdä pieniä kohtauksia syntyneistä hahmoista. Oppilaat voivat luoda uusia hahmoja toistensa kuvausten pohjalta.

TEHTÄVÄ 2.

Kysymyksiä näyttelijöille

Esityksen jälkeen studio Pasilassa järjestetään tekijätapaaminen, jossa katsojat pääsevät tapaamaan *Syntipukki*-näytelmän työryhmän jäseniä. Miettikää etukäteen, mitä haluaisitte kysyä teatterissa työskentelevältä? Valitkaa kaksi kysymystä kysyttäväksi tekijätapaamiseen.

Helsingin Kaupunginteatterin Instagram-tilille tehdään näytösten aikana story-materiaalia. Kysymyksiä voi lähettää myös Instagramin kautta suoraan kulisseihiin.

+ Tarkkailutehtävä näytelmän aikana

Tarkkaile, kuinka näytelmän hahmot muuttuvat esiintyjävaihdosten myötä. Kuinka näyttelijät suoriutuvat roolivaihdoksista, ja millaisia haasteita se heille asettaa?

Tarkkaile näytelmän aikana näyttelijöiden lisäksi myös muiden teatterin ammattilaisten toimintaa ja kädenjälkeä. Miten lavasteet ja valot luovat tunnelmaa? Mikä rooli on äänellä ja musiikilla?

Tehtävä 1a:n vastaukset: 1E, 2B, 3D, 4G, 5C, 6H, 7A, 8F

Jälkitehtävät

Nämä tehtävät voidaan tehdä näytelmän katsomisen jälkeen. Tehtävien tarkoitus on saada oppilaat keskustelemaan teatterivierailusta ja katsomiskokemuksesta. Tehtävät sopivat mille tahansa oppitunnille, eivätkä ne vaadi ennakoivalteluja. Tehtävät voidaan tehdä vapaassa järjestyksessä, ja niistä voi valita halutessaan kaikki tai vain osan.

TEHTÄVÄ 1.

Teatterivierailun jälkipuinti

Tavoite: Oppilaat pohtivat teatterikokemusta sekä oppimaansa teatterivierailun aikana.

Keskustelkaa näkemästänne. Mikä näytelmässä oli erityisen kiinnostavaa? Mitä olisit toteuttanut toisin teatteriesityksessä? Miten näytelmän hahmot muuttuivat esiintyjävaihdosten myötä? Kuinka näyttelijät suoriutuivat roolivaihdoksista, ja millaisia haasteita se heille asetti? Mitä ajatuksia esityksen visuaalisuus nostatti? Millaisia tunteita esitys herätti oppilaissa?

TEHTÄVÄ 2a.

Arvion kirjoittaminen

Tavoite: Oppilaat oppivat arvioimaan näkemäänsä teatteriesitystä ja perustelemaan mielipiteitään.

Kirjoita näkemästäsi *Syntipukki*-näytelmästä teatteriarvio, jossa arvioit näkemääsi esitystä ja sen eri osa-alueita. Perustele mielipiteesi. Halutessasi arvion voi jättää teatterin kotisivujen kommenttikenttään hkt.fi/esitykset/syntipukki/.

TEHTÄVÄ 2b.

Taidetestaajien kommentointi

Kommentoikaa *Syntipukki*-näytelmää ja katsomiskokemusta teatterivierailun jälkeen Helsingin Kaupunginteatterin sivuilla: hkt.fi/esitykset/syntipukki/

Otamme myös mielellämme kommentteja vastaan Helsingin Kaupunginteatterin facebookissa tai instagramissa [@hktfi](https://www.instagram.com/hktfi). Voit myös jakaa kuvia teatterivierailusta käyttäen tunnusta [#taidetestaajathkt](https://www.instagram.com/hktfi).

Irja Salo

1

Miettinen

3

Herra Aro

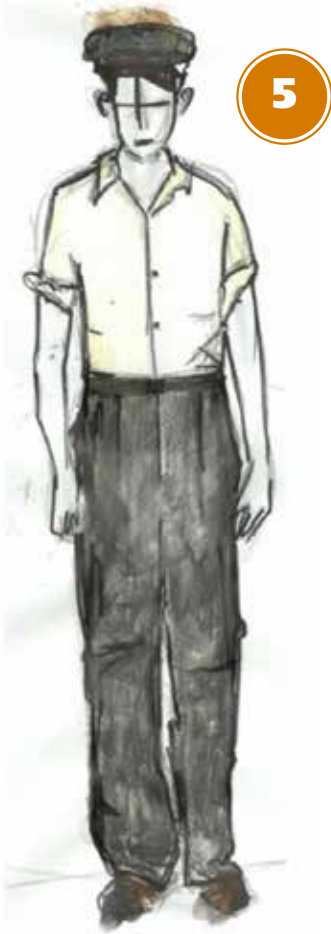
2

Rouva Aro

4

Koikkalainen

Rouva Ilola

Johtaja Vaara

Kuiskaaja

A.

Rikkaasti ja huomiota herättävästi puettu lihavanläntä nainen. Arvokkaan näköinen turkiskauluksinen takki, paksut beigeit sukkahousut. Mustat nauhakengät, joissa hiukan korkoa. Hän on selvästi meikattu ja varakas nainen. Käyttää paljon hajuvettä ja liian paljon luomiväriä.

B.

Hän on noin neljissäkymmenissä, huolellisesti puettu, tyyppillinen osastopäällikkö. Hänellä on tummanvihreät, korkealla istuvat housut, siisti kauluspaita, kravatti ja metsänvihreä ruudullinen pikkutakki. Irtoviikset ja taaksepäin sliipattu tukka.

C.

Pitkähkö, hintelä, aivan liian väljiin vaatteisiin puettu mies. Hän on järjenjuoksultaan ilmeisesti vähän yksinkertainen, käytökseltään avuton, lausuu s-äänteen hassusti. Hänellä on korkealle kiristetyt tummanharmaat, liian suuret villakankaiset housut. Lahkeet ovat liian pitkät. Kellastunut valkoinen kauluksellinen paita, jonka ylimmät napit ovat auki. Kulahtanut harmaa postipoika/maitomiehen hattu. Ruskeat kuluneet nahkakengät.

D.

Hänen tukkansa on harmahtava, kasvot punertavat ja hänen käytöksensä itsetietoisen varmaa ja hänen puheensa melkein viisastelevaa. Hän on puettu vaaleaan savunharmaaseen vahtimestarin univormuun. Päässä on kulahtanut vaalean oranssi/lohenpunainen koppalakki, jossa lukee VAHTIMESTARI. Takissa samaa väriä olevat vahtimestarin univormulle tyyppilliset kanttinauhat. Avainnippu roikkuu vyölenkistä.

E.

Hän on vähän yli 20-vuotias rohdoskauppaosaston myyjätär, hauskannäköinen neitonen ja puettu tavaratalojen myyjättärien 1940–1950 luvun tyyliin leikattuun puuvillaiseen, polvipituisen mekkoon. Nimi-laatta, jossa lukee myyjän nimi. Beige, nahkainen vyö tuo esiin vyötärön. Jaloissa ruskeat korkokengät, jotka ovat järkevät ja sopivat myyntityöhön. Käytös pirteätä ja kursailematonta.

F.

Mustat nykyaikaiset housut ja t-paita. Musta vyö. Mustat kengät.

G.

35–40 vuoden ikäinen, hyvin puettu ja tarmokkaan näköinen kemikaaliosaston myyjätär. Hänellä on pörröinen, vaalea kampaus sekä vaaleahkon punaiset huulet. Huulen yläpuolella on kauneuspilkku, jonka hän on itse piirtänyt.

H.

Hän on 45–50 vuoden ikäinen, tummatukkainen, mutta ohimoilla on jo hieman harmaata. Hänen käytöksensä on rauhallisen arvokasta, vaatteet ehkä hieman vaatimattomammat kuin mitä hänen asemansaan olevalta voisi odottaa.

Yhdistä roolihahmon luonnoskuva (1–8) oikeaan luonnekuvaukseen (A–H). Kirjoita ruutuun luonnekuvauksen kirjain.

1. IRJA SALO

2. HERRA ARO

3. VAHTIMESTARI MIETTINEN

4. ROUVA ARO

5. SYNTIPUKKI

6. JOHTAJA VAARA

7. ROUVA ILOLA

8. KUISKAAJA

